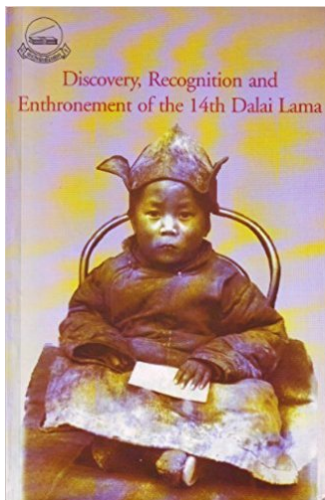

ཉེ་སིལ་ཁོང་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༥ ནས་ ༡༩༥༥ ལོ་རོ་བཅུ་ཡི་རིང་བོད་དང་། འབྲུག་དང་འབྲས་ལྗོངས་བཅས་ཀྱི་དཔྱིན་
 རིའི་སྐུ་ཆབ་དོན་གཅོད་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ནས་ ༡༩༡༣ བར་དཔྱིན་རིའི་ཆོང་འབྲེལ་སྐུ་ཆབ་ཡིན་པ་
 མ་ཟད། ༡༩༡༣ ལོར་བོད་སྐད་བཞི་དཔྱིན་ཡུལ་དུ་སློབ་སྦྱོར་ལ་བསྟོད་སྐབས་ཀྱང་རོགས་འདེགས་ཤིང་བོ་ཡིན་འདུག
 ཁོང་གིས་ད་དུང་བོད་འབྲེལ་གྱི་དེབ་འགའ་ཡང་བྲིས་འདུག ཁོང་གི་ལོ་རྒྱུས་མཛོར་བསྐྱུས་ཤིག་གི་འགའ་མཚུགས་ཀྱི་
 འབྲེལ་ཐག་འདི་ནི་འདུག² (http://www.natgould.org/sir_basil_gould) ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱིས་
 བྲིས་པའི་མི་ཆེད་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་གི་ཁ་བྱང་ལ་ “The Jewel in the Lotus: Recollections of an
 Indian Political” ཞེས་འཁོད་པ་ཡོད་སྟངས་ཀྱང་ད་ལྟ་ལག་ཏུ་མ་ཆུང་དོ།

བོད་རིག་པའི་མཁས་དབང་ཆེ་རིང་ལྟ་ལགས་ཀྱིས་ཡིག་ཆ་མཁོ་སྟོད་གནང་བ་ལྟར་ན། འབྲུར་ཙུའི་མ་
 ཡིག་གི་ཁ་བྱང་ལ་ “Report on the Discovery, Recognition and Installation of
 the Fourteenth Dalai Lama” ཞེས་ “ལྷ་ཁྱུ་བ་ལྷ་སྐྱེ་བཅུ་བཞི་པ་མཆོག་གི་གསེར་ཁྲིར་མངའ་
 གསོལ་དང་། རོས་འཛིན། བཅའ་རྟེན་སྟོར་གྱི་སྤྱན་ཐོ་” ཞེས་འབྲུང་།³ ༡༩༥༡ ལོར་སྐབས་དེའི་རྒྱ་གར་གཞུང་
 གིས་བར་དུ་བཀྲམ་པ་དང་། དེར་ཤོག་རོས་ ༣༥ འདུག འོན་ཀྱང་སྤྱན་ཐོ་འདི་བཞུགས་དཔྱིན་ཡུལ་གྱི་དུས་དེབ་
 ཅིག་ཏུ་ ༡༩༥༦ ལོར་བར་སྐྱེན་བྱས་པའི་ཚུལ་འཁོད་པ་མ་ཟད།⁴ རྒྱ་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་སྤྱན་ཐོ་
 འདི་ཡང་ཆུད་པའི་དེབ་ཀྱི་ཁ་བྱང་ལ་ “Discovery, Recognition and Enthronement of
 the 14th Dalai Lama” ཞེས་པ་ཞིག་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༧ ལོར་བར་སྐྱེན་བྱས་འདུག⁵ འདིའི་ཁ་བྱང་ཨིན་

ཆོག་ Installation ཞེས་པའི་ཆབ་དུ་ Enthronement ཞེས་པ་བཀོད་འདུག

SIKKIM RESEARCH INSTITUTE OF TIBETOLOGY & OTHER BUDDHIST STUDIES PUBLICATIONS				
Srl. No.	Year	Subject and Author	Folio	Price
1.	1957	Biography SKU PHRENG BCU BZHI PAI GSEER KHRI NGA GSOL Coronation story of H. H. the XIV Dalai Lama. Rani C. Dorjee (trans)	57	15.00

ལྷ་སའི་ཤིང་སྐར་གྱི་བར་མ་དེ་ནི་དུས་ཆོད་ནས་ཞིག་ལ་ཡིན་མིན་མཆོག་གྲུག་དུ་གསལ་ཁ་མེད་
 མོད་དེ་ནི་ཨིན་ཙུའི་མ་ཡིག་བྲིས་རྒྱུན་རིང་མ་བྱིན་པའི་སྐབས་ཤིག་ལ་འཁེལ་བ་ནི་
 ཉ་ཅང་གསལ་ལ། དེ་ཡང་། “བོད་གཞུང་གི་སྐྱེས་རིམ་ལྟ་བུ་དུ་བར་བས་གསལ་དུ་བསྐྱེད་
 པའོ།” ཞེས་གསལ་འདུག་པས་སོ། ། འབྲས་ལྗོངས་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཤིག་

² http://www.natgould.org/sir_basil_gould

³ སྤྱན་ཐོ་འདིའི་མ་ཡིག་ནི་དགོ་ཆན་ཆེན་མོ་ཆེ་རིང་ལྟ་ལགས་ཀྱིས་མཁོ་སྟོད་གནང་བྱུང་།

⁴ The Discovery of the Fourteenth Dalai Lama, B. J. Gould, The Geographical Magazine, volume 19, October 1946, p. 246-258.

⁵ དེབ་འདིར་ཁེ་སྐྱོད་བསྟོད་ནམས་དབང་འདུས་ལགས་ཀྱིས་ཡང་སྤྱི་བཟང་ཞིབ་ཁྲིད་དུ་དངོས་སུ་ཞུགས་པའི་མིག་མཛོད་གི་གནས་ཚུལ་དེ་རི་ཁེ་ཐུབ་བསྐྱེད་ལགས་ཀྱིས་བོད་
 ཡིག་ནས་ཨིན་སྐད་དུ་བསྐྱེད་པ་དང་། གཞན་དེ་ནི་དུ་ རི་ཆར་ཤི་སོན་ལགས་ཀྱིས་བྲིས་པའི་ཐུབ་ཕྱོགས་པའི་མིག་ནང་གི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཀྱི་ཞེས་པ་ཞིག་རེད་འདུག

གིས་བོད་པའི་དཀར་ཆག་ཅིག་ན། དེ་བཞིན་པར་སྐྱོན་བྱས་པའི་ལོ་ནི་ ༡༩༥༧ འཁོད་འདུག་མོད་དཀར་ཆག་དེར་ད་དུང་འདི་འབྲེལ་གྱི་དེ་བ་གཞན་
ཞིག་ཀྱང་འཁོད་པས་གང་ཡིན་ཆ་མ་འཆམ།⁶

མཇུག་ཚུལ་དེར་ཡིག་སྐྱར་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་སྐོར་འདི་ལྟར། “ད་ལས་ར་ཁྱེ་ཆོས་ཉིད་རྩོམ་དང་། ལུང་ཅན་གྱང་ཐུང་བའོད་ནམས་ཀྱི་པོ་གཉིས་ནས་
བོད་ཡིག་ཏུ་པལ་བསྐྱར་གྱིས་”ཞེས་མིང་གཉིས་བཏོན་ཡོད། ར་ཁྱེ་ཆོས་ཉིད་རྩོམ་ལ་དགོ་ཆེན་མོ་ཆེ་རིང་ལྟ་ལགས་ཀྱིས་གནས་ཚུལ་མཐོ་སྤྱོད་
བྱས་པ་ལྟར་ཤེས་གསལ་ལ། ཁོང་གི་འབྲུག་ཡུལ་གྱི་ “མ་ཡུམ་ཆོས་དབྱིངས་དབང་མོ་རྩོམ་”ལྟ་བུ་དེ་ཡིན་པ་དང་། ཁོང་གི་འབྲུག་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་མཐུ་
སྟོབས་ནས་ཀྱི་ཁྱི་སྐུ་མོ་ཡིན་པ་རེད། སྐྱོན་གཞོན་དུས་དགོན་པའི་སྐོབ་གསོ་དང་དེར་རབས་ཀྱི་སྐོབ་གསོ་གཉིས་ཀ་ཐོབ་ཡོད་འདུག། ཕྱིས་སུ་འབྲུག་གི་
སྐོན་ཆེན་བསོད་ནམས་སྟོབས་ཀྱིས་དང་གཉིན་སྤྱི་པའི་སྐོར་སོགས་ཁོང་གི་འདས་མཆོད་ཀྱི་ཡིག་བྱང་དུ་འཁོད་འདུག། ཡིག་བྱང་དེར་ར་ཁྱེ་ཆོས་ཉིད་རྩོམ་
རྩོམ་བོད་འབྲུག་གྱི་དེ་བ་ཀྱང་ཡོད་ལྟགས་འཁོད་འདུག་སྟབས་ལོ་ཅ་བཞི་འདི་ཉིད་ཡིན་པ་གོར་མ་ཆག། ར་ཁྱེ་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ ༡༩༥༧ ལོར་འབྲུག་ཀྱི་ཁབ་
ཀྱི་ཀྱི་དང་རྩལ་འཁོད་བྱས་པའི་སྐོར་ཡང་འཁོད་འདུག།

ལུང་ལོ་ཅན་གྱང་བསོད་ནམས་ཀྱི་པོའི་སྐོར་གྱི་ཡིག་ཆ་གསལ་དབྱེད་ཞིབ་ལྟ་ཞིན་མོད། ཁོང་བོད་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་ཅེར་དབྱིན་ཡིག་སྐོབ་སྐོར་
བྱས་པ་དང་། ༡༩༣༧ ལོར་བོད་ནས་བྱོལ་བྱིས་བཀའ་སྐོན་སྐྱབས་སོགས་བཞུགས་རྒྱུ་ ༡༩༤༩ ལོར་བོད་དུ་ཐེབས་འདུག་ཅིང་། ཉིན་སྐད་ལ་བྱང་
ཆ་ཉིད་ཡོད་སྐོར་ཀྱང་འཁོད་འདུག་⁷ ལྷག་ལྟ་སྐྱུ་ཆོགས་བཟླ་ཤིས་ལགས་ཀྱི་ “མི་ཆའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་”ཞེས་པ་ནང་ལུང་ལོ་ཅན་དང་དགོ་ཆེན་ཆོས་
འཕེལ་ལྷན་བཞུགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཁ་གསལ་ཞིག་བཏོད་འདུག་⁸ དྲ་ཐོག་དུ་ཆོས་པ་པོ་སྐལ་བཟང་གྲགས་པ་ཞེས་པས་བརྩམས་པའི་ “ལུང་ལོ་ཅན་བསོད་
ནམས་ཀྱི་པོའི་ཀྱི་གྲོག་གི་མི་ཆའི་བཞུད་ལས་རིང་མོ་”¹⁰ ཞེས་པ་ཁོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་ཅུ་གཤམ་གྱི་འབྲེལ་ཐག་ན་གསལ་མོད། དེ་ལས་དབྱེད་ཞིབ་
གནང་གལ་ཆེ་ཞེས་ལྟ་ལགས། ཡང་ཆོས་པ་པོ་འདིས་གྲིས་པའི་ “ཆེན་གྱིས་གསུམ་གྱི་འབེལ་གཏམ་སྐར་བ་རབ་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།”ཞེས་པ་
ཤོག་རིས་ཉིད་བདུན་ཅན་བརྗོད་བྱ་བྱང་མེད་ཆེན་པ་གཅིག་གིས་གཞོན་མ་གཉིས་ལ་སྤྱོད་བཟང་གི་སྐོར་འཆད་པ་ཞིག་ ༡༩༤༣ ལོར་རྩོམ་གྱི་སྤྱོད་ཀྱི་གསལ་
འབྲུར་མེ་ལོང་པར་ཁང་གིས་པར་སྐྱོན་བྱས་འདུག། དེ་བཞིན་གྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་ནས་པའི་ཡོད་ལ། འདི་ཐོག་མར་པར་སྐྱོན་བྱས་ལོ་ནི་ ༡༩༥༡ ལོ་
ཡིན་ཞེས་གསལ་འདུག།

⁶https://www.repository.cam.ac.uk/bitstream/id/637545/bot_1982_03_04.pdf?jsessionid=EB1952A48AE2CA654DF3522943E5595B

⁷ Dan Martin ལགས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་ “TIBETAN HISTORIES” ཞེས་པའི་ནང་གི་ཡིག་ཆའི་མང་ ༤༣༩ པའི་འདིའི་སྐོར་གསལ་འདུག།

⁸ http://web.prm.ox.ac.uk/tibet/biography_14.html འབྲེལ་ཐག་འདི་ནི་ “The Tibet Album: British Photography in Central Tibet 1920-1950” ཞེས་པའི་མིང་ཅན་ ༡༩༣༠ ནས་ ༡༩༥༠ བར་གྱི་བོད་དབྱས་ལྟུང་གྱི་པར་མཆོད་ཅིག་རེད།

<http://www.factsandfiles.com/en/who-was-who-in-tibet-1.html> བོད་ཀྱི་སྤྱད་སྐྱུ་ཞེས་པའི་དྲ་བ་འདིས་བདག་ཉར་བྱས་པ་ཞིག་རེད།

⁹ ལྷག་ལྟ་སྐྱུ་ཆོགས་བཟླ་ཤིས། མི་ཆའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ། དེ་བ་དང་པོ། ཤོག་གངས་ ༣༡༣ ནས་ ༣༡༩ བར། ཡང་། ཤོག་གངས་ ༣༤༠ ལྷག་མ་ཆེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་
ཞིབ་འཇུག་ཁང་། ༡༩༩༥

¹⁰ http://tb.chinatibetnews.com/lsdl/lsw/201502/t20150212_319572.html

དེ་ལྟར་ན་ལོ་ཙ་བ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཤོར་གི་སྟན་ཐོ་དེ་བོད་སྐད་ཀྱི་བསྐྱར་འདུག སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་སུ་བར་མ་འདིའི་སྐོར་ལ་མཆན་དུ། “དེའི་སྐོར་འབྲས་
 སྤྱི་འགུལ་ ༡་རང་གི་དངོས་མཐོང་རྣམས་དབྱེན་ཡིག་ཐོག་བཀོད་ཡོད་པ་ར་ཅི་ཆོས་དབྱེར་ས་དབང་མོ་དང་། ལྷ་ཅན་བསོད་ནམས་རྒྱལ་བོས་བོད་ཡིག་ཀྱི་
 བཅ་བའི་ཁྱི་གསོལ་མདོ་ཙམ་བཀོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་”ཞེས་གསུངས་འདུག¹¹ ད་དུང་མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྲིད་མཆོང་ལོ་མཆོར་ཡང་འདི་ཉིད་ཡིག་ཁྱུངས་སུ་
 མཛད་འདུག འདི་ཙམ་ནི་དེ་བ་དང་ཚུམ་པ་པོ། ལོ་ཙ་བ་བཅས་འོ་སྤྱོད་བའི་རིམ་པའོ།།

གཉིས་པ། བཛོད་བྱ་འོ་སྤྱོད།

བསྟན་བཅོས་འདིའི་བཛོད་བྱ་ནི་ཁ་བྱང་དུ་གསལ་པོར་བཀོད་པ་བཞིན། ༡་རྒྱལ་བ་༢་སྤྱི་མཉམ་བཅུ་བཞི་བ་མཆོག་དེས་འཛིན་དང་ཁྱི་འདོན་མཛད་ཚུལ་གྱི་
 སྐོར་དེ་རེད། འདིར་དམིགས་བསལ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་འདིའི་ཚུམ་པ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་དབྱེན་མིའི་སྤྱི་ཚབ་མཛད་དེ་སྐབས་དེའི་གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་གྱི་མཛད་
 སྐོར་ཞུགས་ཡོད་པ་དེ་རེད། སྟན་ཐོ་འདིར་ཚུམ་པ་པོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཉིད་ལའང་སྤྱིས་བྱ་གསུམ་པ་ཞིག་གི་རོ་བོར་འབྲེལ་བཛོད་བྱས་འདུག འདིར་ལེའུ་
 ཉེར་དགུ་ཙམ་འཁོད་བའི་ཁོངས་སུ་འགའ་ཞིག་ལ་ནི་ཡིག་སྤྱོད་འགའ་མེ་ལས་མེད་ཅིང་། ༡་ཙུང་བསྟན་བསྐྱར་བྱས་པ་མང་པོ་། དེ་ཡང་བོད་ལ་གང་མཁོ་
 བ་རྣམས་བཏུས་ཏེ་བསྐྱར་པ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྐབས་རེར་བོད་ལ་འཕྲོད་ཆེ་བའི་རྒྱ་མཆན་ལྟ་བུས་ཨིན་ཡིག་གི་ནང་དོན་རྣམས་བཅོས་
 བསྐྱར་འདུག་པའང་མཐོང་པོ་། དེར་འཁོད་བའི་ལེའུ་རྣམས་ནི།

1. བོད་དང་བོད་བའི་ལེའུ།
2. བོད་གཞུང་གི་ལེའུ།
3. ༡་རྒྱལ་བ་སྤྱི་མཉམ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྤྱལ་བ་ཡིན་སྐོར་གྱི་ལེའུ།
4. ༡་རྒྱལ་བ་སྤྱི་མཉམ་བཅུ་གསུམ་པ་ཞིང་གཞན་དུ་གཤེགས་ཚུལ་གྱི་ལེའུ།
5. བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ལེའུ།
6. ༡་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་སྐོར་ཐོག་མའི་རྟགས་དང་མཆན་མའི་ལེའུ།
7. ཐོགས་མཐུར་ཡང་སྲིད་ཅད་གཅོད་དུ་ཕེབས་བའི་ལེའུ།
8. རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བོན་ཚུལ་གྱི་ལེའུ།
9. ཡང་སྲིད་དེས་པ་རྟེན་ལུགས་སྟོ་བཀུར་༡་སྐྱར་༡་བྱལ་བའི་ལེའུ།
10. ༡་རྒྱལ་བ་བོད་དུ་གདན་ཞུའི་སྟོག་ཆའི་ལེའུ།
11. ༡་རྒྱལ་བ་སྤྱི་མཉམ་བཅུ་བཞི་བའི་ལེའུ།
12. གསེར་ཁྱིར་ཞབས་མོར་འཁོད་བའི་ལེའུ།
13. རྒྱ་གཞུང་སྤྱི་ཚབ་ཀྱི་ལེའུ།
14. དབྱེན་གཞུང་སྤྱི་ཚབ་ཀྱི་ལེའུ།

¹¹ ལྷ་སྐབས་པ་དབང་ལྷུག་བདེ་ལྷན། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། བོད་གཉིས་པ། ཤོག་གངས་ ༣༤༩ བར་ཐེངས་དང་པོ། ༡༩༥༤ ལོར།

ངེས་ཀྱི་ལུང་པ་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པར་དེ་ལ་ཡུ་རོབ་ཞེས་པའི་ཕྱིའི་སྒྲིང་མཁས་པས་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་སྐབས་ཐོག་མའི་མི་བརྒྱུད་པལ་ཆེར་ལུང་པ་དེ་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་ཆོད།” ཅེས་པ་འདི་ཡང་འགྲུར་ཏྲག་ཏྲག་ཅིག་མིན།

ཡང་དེའི་ཐོག་དེ་མ་ཐག་ཏུ། “In a part of this region, which the Tibetans call Amdo, and to the South-East of Lake Kokonor, is situated Kumbum, celebrated in Tibetan history as the place where in 1358 the great reformer of Tibetan Buddhism, Tsongkapa, was born.” “གོང་གསལ་ལུང་པ་ཆེན་པོ་དེའི་ཆར་གཏོགས་ཨ་མདོ་དང་། མཆོ་སྤོན་ཤར་རྩེའི་ཕྱོགས་གནས་སྤུ་འབྲས་ཏུ་དབྱེན་རིའི་འདས་ལོ་ ༡༣༥༨ ལོ་ནང་བོད་ཆོས་གསར་མའི་བསྐྱེད་པ་དག་ཐེར་མཛད་པོ་ཇི་ཙམ་ཁ་པ་ཆེན་པོ་སྤུ་འབྲས་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། “ས་ཁུལ་འདིའི་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་ས་ཆ་ཞིག་སྟེ་བོད་མི་ཆོས་ཨ་མདོ་ཞེས་འབོད་ཅིང་། མཆོ་སྤོན་པོའི་རྩོམ་གྱི་ཁུལ་དེར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་བོད་ཀྱི་ནང་བསྐྱེད་གསར་བཞེས་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྲགས་པའི་ཙམ་ཁ་པ་ཕྱི་ལོ་ ༡༣༥༨ ལོར་སྤུ་བལྟམས་སའི་སྤུ་འབྲས་དགོན་པ་ཆགས་ཡོད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་འགྲུར་ཡོས། མཆོ་སྤོན་འདིར་ཨིན་ཡིག་ཏུ་འབོད་པ་ “He founded the famous monasteries of Sera and Ganden near Lhasa and his successor founded the Tashi Lhunpo monastery near Shigatse. It is at Kumbum that the present Dalai Lama was born.” བོད་ཡིག་ཏུ་ཆད་འདུག་མོད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ཇི་རིན་པོ་ཆེས་སེར་དང་འབྲས་སྤུངས་དགོན་པ་བྲག་བཏབ་སྐོར་འབོད་པའི་ནོར་འཁུལ་དེའི་དབང་གིས་ཆད་ཏུ་མ་བསྐྱར་བ་ཡིན་སྟེ། འདི་འདྲ་ནི་ལེའུ་ཕྱི་མ་རྣམས་སུ་བསྐྱེད་བསྐྱར་བྱས་པ་མིན་ཏུ་མང་།

ཡང་བོད་སྐད་ཏུ་གོ་མི་བདེ་བ། “གཞུང་དོན་སྐོར་བྱ་བའི་ཡུལ་གཅིག་ཙམ་མ་ཡིན་པར་དགོངས་པའི་འཁུལ་རྒྱལ་སྤུངས་བྱ་བའི་གནད་གསར་ཀྱན་ལ་འདུག་ཐུབ་པ་” ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ཨིན་ཡིག་ནི་ “in politics, an inclination to think in general terms, rather than in terms of particular issue” ཞེས་པ་དང་། ཡང་། “སྤྱིར་ན་བྱུང་མེད་རྣམས་སྤྱིས་པ་ལས་མཐོང་བཞོས་ཆེ་བ་མི་འདུག་ཀྱང་། ནང་དོན་མི་མང་དང་མཐོང་འཛིས་མི་ཆོག་པར་མཐུ་མེད་ཀྱན་དང་མ་འཛེས་པར་ལོག་གྲུས་སྟོད་དགོས་པ་ཞིག་ནི་མ་རེད།” ཞེས་པའི་མ་ཡིག་ཏུ། “women do not rank above men socially but they are not secluded” ཞེས་གསལ། ཆིག་དུ་མ་འདི་རང་གིས་བསྐྱར་བ་ནི། “སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་བྱུང་མེད་དེ་སྤྱིས་པ་ལས་གོ་གནས་མཐོ་བ་མིན་ཡང་ཁོང་ཆོ་ཁྲིང་རྒྱུ་ཏུ་མི་འཛོག་” ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་ན་གོ་བདེ་བྱུང་འདུག་པོ། དེ་ནས་བོད་གཞུང་གི་ལེའུ་ཞེས་པ་དེ་མ་ཡིག་ནི་བཞིན་བསྐྱར་མི་འདུག་ཅིང་། འགའ་རེར་ཆད་ཅིང་འགའ་རེར་ལྷག་ཆད་པའི་དཔེ་མཆོན་ནི། རྒྱ་དཀར་ནག་དང་འབྲུག་བལ་ཀྱི་སྤྱི་ཆབ་དོན་གཅོད་རྒྱ་སར་ཡོད་ཚུལ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་། “གཞུང་དོན་གལ་ཆའི་རིགས་རྣམས་བཀའ་འགན་སྲིད་སྟོན་བརྒྱུད་རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེའམ། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མར་སྤྱན་ཏུ་འབྲུལ་དགོས། གཞུང་དོན་ཏུ་ཅང་གལ་ཆེ་ཡོད་རིགས་བོད་ལྗོངས་ཆོགས་འདུར་བཀའ་བསྐྱར་གནང་དགོས་ལ་ཆོགས་འབྲས་ཁོངས་སུ་འབྲས་སེད་གའ་གསུམ་གྱི་མཁན་འབྲས་ངེས་པར་ཕེབས་སྟོན་སྐབས་འགར་ཆོས་སྐྱོང་ལའང་རྒྱུ་དོར་ལུང་འདི་གནང་ལམ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ། འདིའི་ཨིན་ཡིག་ཏུ། “While, as in other countries, the strength of various links in the chain of authority varies from time to time, normal procedure is that the Kashag submits its recommendations to the Prime Minister (who is not in Cabinet). The Prime Minister makes further reference to the Dalai Lama or Regent, who, in matters of importance, and especially in any matter of major foreign policy of affecting the interests of the monasteries, consults the National Assembly, in which the

monasteries are strongly represented. The Regent may further consult the leading monasteries and Oracles.” དེས་ན་ཆེན་མོས་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ཡིག་གི་ནང་དོན་སྒྲིབ་ས་ཙམ་ལས་བསྐྱར་མི་འདུག

ཡང་པཎ་ཆེན་པོ་ཆེད་སྐོར་འཆད་སྐབས་བོད་ཡིག་ཏུ། “ཆོས་ཕྱོགས་ནས་རྒྱལ་བ་དང་། པཎ་ཆེན་གཉིས་ལ་བྱད་པར་མེད་འདྲ་ཡང་། པཎ་ཆེན་ལ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ལུང་མི་འདུག བཟ་ལེས་སྒྲ་མ་ན་རིམ་གཞིས་ཅེ་ལུལ་དུ་ཆོས་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་ཆེན་པོ་བྱང་འདུག” ཞེས་པ་ལ་ཡིན་ཡིག་ཏུ། “This Incarnation Lama, of the Tashi Lhunpo Monastery near Shigatse, is generally held to be the spiritual equal, and by some to be the spiritual superior, of the Dalai Lama, and he and his predecessors had also acquired considerable temporal power in the Tsang (Shigatse) Province of Tibet.” ཞེས་འཁོད་འདུག

འདི་ཉིད་ཡོངས་སུ་བསྐྱར་ན། “གཞིས་ཀ་ཅེད་ཐག་ཉིད་བཟ་ལེས་སྐྱོན་པོ་དགོན་གྱི་སྤུལ་སྤྱུ་འདི་ནི་སྤྱིར་བཏང་པ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཆོས་ཕྱོགས་ནས་འབྲས་མཉམ་དང་འགའ་ཞིག་པ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ལས་མཐོ་བ་ཡོད་ཅིང་། ཁོང་དང་ཁོང་གི་སྤྱུ་སྤེར་ན་རིམ་གྱིས་བོད་ཀྱི་མངའ་སྡེ་གཙང་ལུལ་དུ་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་དབང་ཆ་དང་ཀྱང་གང་འཆམས་བརྩེད་ཡོད་པ་རེད།”ཅེས་གསལ་འདུག དེས་ན་འདིར་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་དབང་ཆ་དང་སྐོར་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་མི་འདུག

བཞི་པ། དེར་རབས་སྐོར།

ཐོག་མར་ཡིན་སྐད་དུ་ཡོད་པའི་ན་ཆ་སྐོར་ཞིག་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་འདུག་པ་དཔེར་ན། “Small-pox, goiter, and the diseases which lower the birth-rate, are common, but there is little tuberculosis and no malaria or enteric” ཞེས་པ་ལ་ “བོད་དུ་འབྱུང་ནད་དང་། ལྷ་བ། ལྷག་གུའི་སྤྱེས་སྐོ་འགག་པ་སོགས་ནད་རིགས་མང་པོ་འདུག་ཀྱང་། མྱོན་དང་། ཆ་བའི་ན་ཆ་ཤས་ཆེར་མི་འདུག” ཅེས་འབྱུང་། བོད་ཀྱི་ཡོངས་གྲགས་འབྱུང་ནད་དེ་ཡིན་སྐད་དུ་ “Small-pox”ཡིན་པ་དང་། “tuberculosis”ཞེས་པ་ནི་མྱོན་པ་ཡིན་པ། དེ་བཞིན་ “lower the birth-rate” ཞེས་པ་ལ་ལྷག་གུའི་སྤྱེས་སྐོ་འགག་པ་སོགས་ཟེས་འདུག དེ་ནས་དེར་རབས་ཀྱི་ཐོན་ཆས་སྐོར་ལ། “Visit to the Dalai Lama” ཞེས་པའི་ལེ་ཆན་དུ། “On the second occasion Rai Bahadur Norbhu—on behave of the British Mission who were permitted to provide second tea and the food of the day—advanced and performed the same duty. Meanwhile the British Mission had produced some few gifts—a gold clock with a nightingale that pops out and sings, a pedal motor car, and a tricycle. These things certainly did divert the attention of the Dalai Lama even from those who had been known to his former incarnation.” ཞེས་པ་ལ། “གསེལ་ཇ་གཉིས་པར་ཇ་སྐག་ར་ཡེ་རྩ་དུར་ཁོར་བུ་དོན་བྱུང་ནས་འབྲས་སྤྱིའི་སྤྱུ་ཆབ་བྱས་ཏེ་དུག་སེལ་སོགས་སྡོན་མ་ནང་བཞེན་ཞུས། དབྱེན་ཇིའི་མི་ཤོན་ནས་དྲུ་ལའི་སྤྱུ་མར་གསེར་གྱི་རྩ་ཆོད་འཁོར་ལོ་ནང་ནས་བྱེའུ་ཞིག་ཕྱི་དུ་ཐོན་ཏེ་སྐད་སྒྲན་རྒྱག་པ་གཅིག་དང་། མོ་གར་རྩུང་དུ་གཅིག ཀར་འགའ་མྱེལ་འཁོར་ལོ་གསུམ་ལྷན་གཅིག་བཅས་དུལ་བར་དྲུ་ལའི་སྤྱུ་མ་མཆོག་དང་། སྤྱུ་གོང་མའི་ཞབས་ཁུངས་ཆང་མ་མཉེས་ཆོར་ཆེན་པོ་གནང་།”ཞེས་འབྱུང་། འདིར་ཡང་། “དབྱེན་ཇིའི་མི་ཤོན་” ཞེས་སྤྱི་ཙམ་བཞག་སྟེ་བཞོད་འདུག་ལ། “a pedal motor car”ཞེས་པ་ཡང་ “མོ་གར་རྩུང་དུ་”ཞེས་འབྲས་པ་མཛད་འདུག ཡང་། “Those from His Majesty’s Government and the Viceroy included a brick of gold, fresh from the Calcutta Mint. Other gifts were such as, in the light of experience, were likely to be appreciated—ten bags of silver, three rifles, six rolls of broad cloth of different colours, a gold watch and chain, field glasses, an English Saddle, a picnic case, three stoves, a musical box, and a garden hammock. The formal list which had to be handed in included also two pairs of

budgerigars—of which more later.” ཞེས་འབྲུང་བ་དེ་ལ། “དབྱེན་གཞུང་ཡོང་མ་ཆེན་པོ་དང་རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཆབ་ཆེན་པོའི་ལེགས་འབྲུལ་དངོས་ཁོངས་སུ་ཀ་ལ་ཀ་ཉའི་དདུལ་ཁང་ནས་བཅོས་པའི་གསེར་ས་མག་གཞུགས་གཅིག་དང་། དབྱེན་སྒོར་རྒྱལ་བ་བཅུ། མེ་མདའ་གསུམ། འགོ་སྐྱམ་སྐྱ་ཆོགས་ཐ་སྐྱ་དུག གསེར་གྱི་རྩ་ཆོད་འཁོར་ལོ་གསེར་ཐག་རང་འབྲིགས་གཅིག རྒྱུ་ཤེལ་གཅིག དབྱེན་ཇིའི་ཀོ་སྒ་གཅིག གསོལ་ཆོགས་ཡོ་བྱད་འཇུག་སྒོད་སྒྲིམ་གཅིག སྐྱམ་ཐབ་གསུམ། འབའ་ཆ་གཏོར་བྱེད་སྒྲིམ་གཅིག མེ་རྟོག་ལྷུ་མ་རའི་ཐབས་སྟེགས་ཆ་ཆར་། འབའ་ཇིར་འགའ་ཞེས་པའི་བྱེའུ་ཆ་གཉིས་བཅས་དང་། དེ་གསུམ་རྩེས་སྤའང་ཕུལ།” ཞེས་འབྲུང་། འདིར་ཡང་། “ten bags of silver” ཞེས་བ་དབྱེན་སྒོར་ཙམ་ཞིག་ལས་དདུལ་ཡིན་པའི་བརྗེད་ཅིང་ཅིང་། “budgerigars” ཞེས་པའང་སྐྱ་རང་འཇགས་བཞག་སྟེ་བཞོད་འདུག “འབའ་ཆ་གཏོར་བྱེད་སྒྲིམ་གཅིག མེ་རྟོག་ལྷུ་མ་རའི་ཐབས་སྟེགས་ཆ་ཆར་།” ཞེས་བ་སོགས་ཀྱང་བསམ་གཞིགས་འཕེལ་བའི་མིང་ཆོག་ཏུ་མཐོང་ངོ་།།

དེར་རབས་ཀྱི་རི་མོའི་སྒོར་ལ། “ཀན་ཐོལ་ཀིར་ནི་ཤི་ན་ཞེས་པའི་རི་མོ་མཁན་དེས་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱིའི་སྒོད་ཆ་ཡིད་ཡུལ་དུ་བཅངས་ནས་བྲིས་པའི་འདྲ་སྒྲིམ་སྐྱམ་ཆོན་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་……” ཞེས་འབྲུང་། དེ་ལ་ཨིན་སྐད་དུ་ “Kanwal Krishna had recently finished a half-length portrait of the Dalai Lama in oils, done mostly from memory.” འདིར་སྐྱམ་ཆོན་གྱི་རི་མོ་བྲིས་པའི་སྒོར་གསལ་འདུག རི་མོ་འདི་ཡང་སྐབས་དེར་སྤྱན་བསྐྱར་ཁྱེས་པའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་དེར་སྤྱིའི་གཅན་པོ་ནས་སྤྲུགས་མཉེས་པོ་གནང་ཚུལ་བཞོད། ཀན་ཐོལ་ཀིར་ནི་ཤི་ན་ཞེས་པའི་རི་མོ་ནི་སྒོར་ནི་ “རྒྱ་ལའི་མཉམ་དུ་བོད་བསྐྱོད་ཟེན་ཐོ” ཞེས་པར་ཡང་འཁོད་ཅིང་། གཞན་ཡང་བྲ་ཐོག་གི་གསར་འགྱུར་རྣམས་སུ་བཞོད་པ་ལྟར་ན། ཁོང་དགོ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་དང་ལྷན་དུ་བོད་ལ་བསྐྱོད་སྐབས་ དགོ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་ཤུགས་ཀྱིན་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཡོད་སྒོར་དང་། ཁོང་གིས་བྲིས་པའི་རི་མོ་ Gendun Choephel in Sakya monastery ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་བོད་ཀྱི་སྐྱམ་ཆོན་རི་མོ་བྲིས་ཡོད་འདུག་ཅིང་། ༡༩༩༣ ལོར་གྲོངས་ཡོད་འདུག

ལྷ་པ། ཐ་སྐྱད་ཀྱི་སྒོར་འགའ་ཞིག

འདིར་བོད་ཨིན་སྐད་གཉིས་ཀྱི་མིང་ཆོག་འགའ་ཐུར་དུ་བཏོན་ཡོད་པ་གཤམ་གསལ།

1. “The great reformer of Tibetan Buddhism” ཞེས་པ་ལ་ “བོད་ཆོས་གསར་མའི་བསྐྱར་བ་དག་ཐེར་མཇུག་པོ་”
2. “Mile” ལ་ “མལ་ལེ”
3. “car” ལ་ “མོ་གྲོར་”
4. “feet” ལ་ “སྤུ་ཁྱུ”
5. “Asia” ལ་ “ཨིའི་ཤའམ་ཡང་ན་རྒྱ་མཆོའི་ཚུར་རི་བ།”
6. “Christmas Tree” ལ་ “ཀིར་སི་མིར་སིའི་སྐབས་ཀྱི་རྟེན་འབྲུང་ཤིང་སྒོར་།”
7. “Canada” ལ་ “ཀེ་ན་ཏུ”
8. “The United States” ལ་ “ཨི་མི་རི་ཀ་”
9. “Cinema Show” ལ་ “འཕེ་སི་ཀོའི་བར་གཞིགས་”

10. "Installation" ལ་ "དབྱིན་ཇིའི་སྐད་ཀྱི་ཨིན་ས་ཀྱོ་ལེ་ཤན། བོད་སྐད་ཀྱི་གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་ཟེར་བ་དེ་གཉིས་ཆིག་གི་འཇུག་ཡུལ་ཆ་
མཐུན་ཡིན་རུང་....." ཞེས་བཀོད།

11. "Mr. B. J. Gould, the Political Officer in Sikkim" ལ་ "འབྲས་སྤྱི་སློན་ཆེན། མི་སི་ཀར། འཛིའི་འཇའི། འགོ་ལ་ལོ་
"ཞེས་འཁོད།

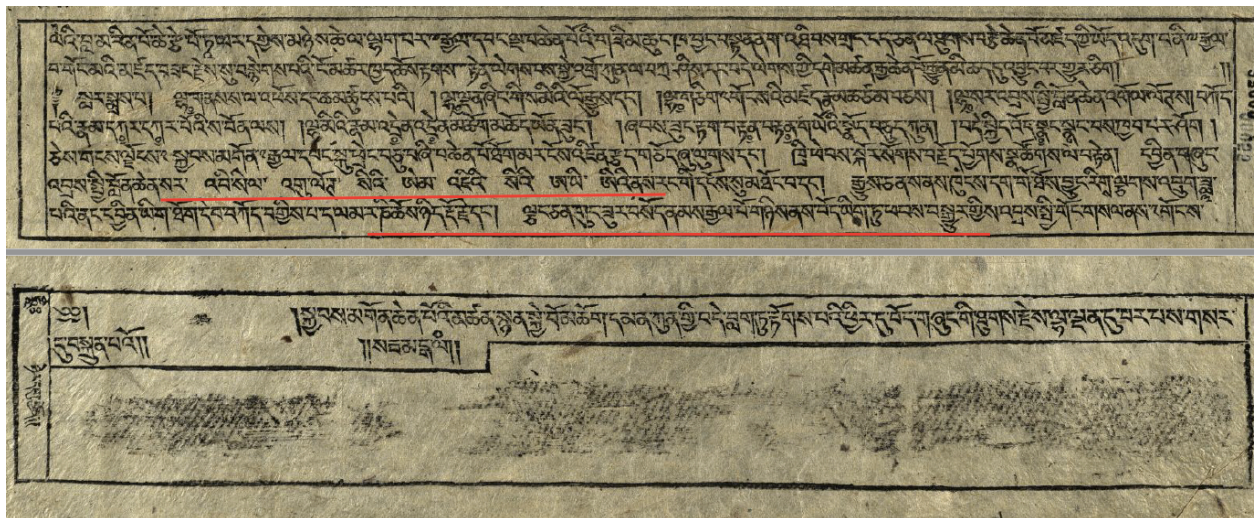
12. "Brigadier Philip Neame, V.C" ཞེས་བ་ལ་ "འབིར་འགའི་དེ་ཨར་ཕེ་ལི་བ། ཉི་མ། འཛིའི་ སིའི་མཆོག་" ཞེས་མིས་འདུག འདིའི་
V.C བྱི་The Victoria Cross ཞེས་པའི་བསྐྱུས་མིང་སྟེ་དབྱིན་ཇིའི་དམག་གི་གཟེངས་རྟགས་མཐོ་ཤོས་དེ་ཡིན་འདུག ཨིན་ཇིའི་སྤྱི་བོའི་
མིང་བོད་ཡིག་ཀྱི་འདི་ལྟར་འབྲི་བ་ནི་སྐབས་དེར་ཡོངས་བྱགས་ཡིན་པ་འདྲ་ཞིང་། གོ་ཤོར་ས་བཅུ་གསུམ་པའི་གསུང་འབྲས་ཁོད་དུ་འདྲེན་འདོད་ཀྱིས་
སྐོར་ཞིག་འཁོད་འདུག

13. ད་དུང་ཨིན་ཇིའི་མིང་བོད་མིར་ཐོགས་པའི་རྟགས་སུ་ "Mary Tsarong" ཞེས་བ་ལ་ "ཐེང་རིང་ལུ་སྤྱི་མེ་རེ་ལགས་" ཞེས་མིས་འདུག དེ་
ནི་བོད་ཀྱི་བུ་མོ་ཞེས་པའི་དེ་བ་ཙོང་པ་པོ་ཐེང་རིང་རེན་ཆེན་སྟོལ་མའི་མིང་ཡིན་འདུག

འུག་པ། མཇུག་ཕྱིན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཆེས་ ༢༩ ཉེ་བོད་ལྷགས་འབྲུག་ལོའི་ཟླ་དང་བོའི་ཆེས་ ༡༥ ཉིན་ཨ་ཁྱུལ་དབང་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གསེར་ཁྱི་མངའ་
གསོལ་མཇུག་ཅིང་། སྐབས་དེའི་རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་གི་སྤྱི་ཆབ་བཅོམ་ འབྲས་སྤྱི་སློན་ཆེན་འདིས་རང་གི་མཐོང་སྣང་སྟུན་ཐོའི་ཆུལ་དུ་མིས་བ་རེད། བོད་
འབྲུར་གྱི་མཇུག་ཀྱི་ "ལྷགས་འབྲུག་ཟླ་ ༣ པའི་ནང་དབྱིན་ཡིག་ཐོག་དེ་བ་བཀོད་བཅུས་བ་" ཞེས་གསལ་སྐབས་སྟུན་ཐོ་འདི་ལྷ་ས་ནས་མིས་བ་ཨེ་ཡིན།
སྟུན་ཐོ་འདི་ཉིད་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་ ༡༩༥༡ ལོར་པར་སྐྱབ་བྱས་བ་རེད། དེ་ནས་ལུང་ལོ་ཅན་བསོད་ནམས་རྒྱལ་བོ་དང་ར་ཁེ་ཆོས་ཉིད་རྩོམ་གཉིས་ཀྱིས་
བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་བ་དང་། ལྷ་སར་ཤིང་སྐར་དུ་བཞོས་བ་རེད། དེས་ན་བསྟན་བཅོས་འདི་ནི་ཡེ་ཤུའི་གསུང་རབ་མིན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཨིན་སྐད་ནས་
བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་བ་ཐོག་མ་མིན་མེད་ནའང་སྤྱི་བསྐྱེད་ཡིན་མིན་ལ་དོགས་བ་མེད་པ་རེད། ལོ་ཅིའི་བོངས་སུ་བྱད་མེད་ཅིག་ཞུགས་པ་དེ་ཡང་ནམས་བ་
གསར་བ་ཞིག་རེད། ཨིན་ཡིག་གི་ཙོང་ཞིག་བོད་ནས་ཤིང་སྐར་དུ་བཞོས་པའང་ནམས་བ་གསར་ཞིག་རེད། འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྐབས་དེའི་བོད་དང་འབྲེལ་
བའི་བརྗོད་གཞི་གསར་བ་མེད་ཞེས་དཔྱད་བྱེད་རྒྱུ་ལ་འདོད་གཏོང་མིད། མཐའ་མ་དེར་བསྟན་བཅོས་འདིའི་སྐོར་གྱི་དོན་གཞན་ཞིག་ནི་ཙོང་པ་པོ་དང་
ལོ་ཅ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཀུན་སྟོང་མི་གཅིག་པ་དེ་རེད། ཙོང་པ་པོས་ཨིན་ཇིའི་གཞུང་ལ་སྟུན་ཐོ་ཞིག་མིས་བ་རེད་ལ། དེ་བརྒྱུད་ནས་ཨིན་ཇིའི་སྐད་སྤྱི་བ་ནམས་
ལ་བོད་རོ་སྟོད་ཅིག་བྱས་བ་རེད། ལོ་ཅ་བས་ཨིན་ཇིས་མིས་བ་ཞིག་བོད་ཡིག་དུ་བསྐྱར་བ་དེ་ནི་འདི་ལས་ཤིས་བྱ་གསར་བ་མེ་ལེན་ཐབས་སུ་ཡང་ན་ཕྱི་
མིས་བོད་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་པ་འདི་འདྲ་འདུག་སོགས་ཀྱི་རོ་སྟོད་ཀྱི་ནང་དོན་ཡང་ཡོད་པར་འདོད་དོ།

དགེ་བར་གྱུར་ཅིག །།

ར་ཞི་ཚེས་དབྱེད་ས་རྫོང་དང་ལྷན་དུ་རང་གི་བྱེས་པ་རྒྱལ་མ་།	ལྷང་ལོ་ཅན་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལོ་།